

KŁOSY

Organ Związku Kółek Roln. Zachodnio-Pruskich.

(Tygodnik wychodzący co sobotę.)

Przedpłata kwartalna wynosi na wszystkich pocztach w Niemczech 75 fenygów.

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 20 fen. od jednolitego wiersza. Przy powtórzeniu udziela się stosownego rabatu. — Kółka od ogłoszeń siewów i bydła rozpiłowego płać tylko 10 fen. od wiersza.

Szczęście Boże!

Wszelkie przyczynki redakcyjne prosi się adresować

Polczyński Wysoka, Wittstock pr. Frankenhagen Wpr.

W sprawach druku i ekspedycji oraz wiadomości

o ruchu w „Kółkach” S. Buszczyński, Thorn, Brückenstr.

Ogłoszenia i reklamy przyjmuje K. Zabłocki

Thorn, Brückenstrasse.

OD PATRONATU.

III SEJMIK

delegatów **Kółek rolniczych** Prus Zachodnich odbył się w **Tucholi** dnia **7. lipca 1910.**

O godzinie 2-giej punktualnie zagał pan patron zebranie, które wielką salę p. Libery wypełniło zupełnie. Powitał pan **patron** serdecznymi słowy naprzód delegatów, dalej gości pomiędzy którymi znajdowało się 3 posłów, panowie **Brejski, Janta-Polczyński i Sikorski,** oraz p. **Brownsford** sekretarz patronatu poznańskiego, i wydawca „Poradnika”. Potem zebranie powołało na **marszałka** pana posła **Romana J.-Polczyńskiego,** który objawszy pięknem przemówieniem urzędowanie przystąpił do porządku dziennego mianując sekretarzem pana Wilkansa z Rówienicy.

Protokół z walnego zebrania, oraz nazwiska delegatów podamy osobno. Tutaj tylko zaznaczymy, że przebieg sejmiku był **wspaniały.** Doskonałe i pouczające odczyty przeplatane dyskusją przeciągnęły się do $\frac{1}{2}$ 6.

Po zakończeniu urzędowej części zebrania wezwał p. patron zebranych, by nie rozjeżdżali się najbliższymi pociągami, tylko po wspólnej pracy oddali się wspólnej zabawie, której celem wzajemne poznanie i zbliżenie się zastępców całego wielkiego obszaru prowincji Zachodnio-Pruskiej. Zakomunikował zebrany, że **komitet miejscowy** postarał się w miarę sił urozmaicić wieczór zebraniu — niestety nie licząc się z pogodą. I tak z powodu zimna i przekropnej pogody koncert ogrodowy musiał uleść skreśleniu. Nie żegnając się zatem zebranie ruszyło pochodem z muzyką z 20 trąb złożoną na czele przez miasto do hotelu p. Neumana. **Pochód,** w którym wzięło u-

dział 280 osób ustawionych w czwórki przez ruchliwy komitet przedstawiał się uroczyście i okazałe. W mieście większa liczba domów była **umajona** na dowód radości mieszkańców, że goszczą u siebie sejmik. Do **obiadu** u p. Neumana zasiadło około 200 osób, przy 5 stołach na wielkiej białej sali, i innych stołach w dalszych salach nakrytych. Muzyka przegrywała, toasty serdeczne urozmaicały podania i wytworzył się nastrój prawdziwie **święteczny,** który spotęgował się jeszcze, kiedy po skończeniu uczyty i szybkim uprzątnięciu stołów **panie** weszły na salę. Koncert kapeli zaczęły teraz przeplatać produkcje **towarzystwa muzycznego Tucholskiego,** które pod wodzą swego kierownika pana **Gajdy** wykonało prześlicznie na mieszanę głosy kilka pieśni. O godzinie 9 młodzież zabrała się do **tańców,** a starszyna po kątach siedziała sobie radząc, dumając i weseląc się z zabawy młodych. Około 50 par w ochoczym i rażnym tańcu bawiło się do 5 z rana, aż do chwili, kiedy ranne pociągi zabrały resztę delegatów.

Dziś delegaci już przy żniwie, lecz pewnie z przyjemnością wspominają dni Tucholskie, gdzie pouczyć się, poweselić, a co najważniejsze serce ogrzać było można.

Serdeczne im raz jeszcze przesyłamy **pozdrowienia.**

Czas zamawiać

sztuczne nawozy na jesień, gdyż ceny później bywają droższe. Podajemy ceny normalne. Uczciwe firmy oddają dopóki zapas starczy i ceny się nie zmieniają

mąkę z żużli Thomasa

czystą bez wszelkiej obcej domieszki do odstawy w roku 1910 od Lipca do końca Grudnia podług nowej metody analitycznej Wagnera z kwasem fosforowym rozpuszczalnym w cytrynie, jak wytwór wypadnie, zawierającą 14—18%

	po 31 $\frac{3}{4}$ fen. per. kg. % t. j.	
Mk. 508—	za 16%	kwasu fosforow. rozpuszczalnego w cytrynie bez gwarancji ogólnego kwasu fosforowego i miazgi.
„ 539—75	„ 17%	
„ 571—50	„ 18%	

za wagon 10 000 kg. (200 centnarów) brutto włącznie worka, franko w wagonie na stacji Neufahrwasser za gotówkę z odliczeniem 1½% skonta albo za kredytem trzymiesięcznym.

Koszta przewozu z stacji Neufahrwasser do Tucholi n. p. wynoszą bez gwarancji Mk. 33,60, per 200 centnarów.

Przekazane zlecenia skutecznie zostaną porządkiem jak nadchodziły. Zachodzą jednakże wypadki, że odstawa nastąpić może dopiero w 4—5 tygodniach.

Przy odstawie zużyci będzie uwzględniona żądana zawartość o tyle, o ile zapas odnośny starczy.

Przy prawidłowo stwierdzonym braku rabat **Mrk. 16** pr. 200 cent.

Za worki do dalszej wysyłki kolejną oblicza się Mrk. 5 pr. 200 cent. za każdy brakujący procent, lecz tylko przy odstawie podług ogólnego kwasu fosforowego.

Przy sprzedaży podług rozpuszczalności kwasu fosforowego w cytracie liczy się na latitudę 0,75%.

Branie prób do analizy wykonuje się podług przepisów już kilkakrotnie komunikowanych.

Dalej podajemy ceny na: 1. Superfosfat 18/10%, 2. Superfosfat amonijakalny przy wczesnem zamówieniu, dopóki ceny się nie zmieniają.

Cena: ad. 1. po 16⅓ fen. za % kwasu fosfor.

ad. 2. po 18⅓ fen. za % kwasu fosfor. i po 69 f. za % azotu w centnarze brutto włącznie worka w pełnych wagonach najmniej po 200 ctr. franko do stacji kolei państwowej Neufahrwasser.

Koszta przewozu płaci odbiorca, a odlicza się je w rachunku.

Warunki regulowania należytości. Kredyt trzymiesięczny albo za gotówkę w 30 dniach z odliczeniem 1½% sconto.

W razie przekroczenia przysługującego kredytu oblicza się procent podług lombardu Banku Rzeszy.

Czas dostawy. Odstawa jesienna do końca października.

Koszta przewozu z Neufahrwasser do Tucholi n. p. wynoszą cr. Mrk. 38 per 200 cent.

POKŁOSIE.

Czego nie powinniśmy zapominać przy wychowie drobiu? Krótka na to odpowiedź: piasku. Wyjaśnienie zaś takie: Oto zwierzęta wszystkie mają zęby, którymi rozdrabniają przyjęty pokarm. Ptak zębów nie posiada, a chcąc pokarm strawić zużytkować musi go przecież mieć w stanie płynnym. — Otóż jak wiemy pokarm, pobrany przez drób, dostaje się do wola, zwanego pospolicie „zobolem“. W wolu tym pokarm miękceje, a stąd w stanie rozmiękłym dostaje się do żołądka. Żołądek ptaka jest nader silny. Lecz sam nie potrafiłby pokonać wszystkiego tj. prędko zmiażdżyć pokarmu. Dlatego też drób nasz połyka kamyki, które na kształt kół młyńskich trą pokarm na papkę. Otóż drób chowany na swobodzie znajdzie kamyków dosyć. Inna sprawa z drobiem małym, chowanym w domu. Temu maleństwu również kamyk jest potrzebny. Braknie go bowiem, to żołądek nie trawi należycie, a nie przetrawiony pokarm powoduje boleści. Dlatego też powinniśmy zawsze trochę piasku rozsypać koło drobiu, zwłaszcza piskląt. *J. B.*

Ruch w Kółkach.

Nowe Kółko.

W Czarzu (Scharsee) w powiecie Cheł-

mińskim powstało 3. lipca nowe Kółko dzięki staraniom kilku gospodarzy tamtejszych.

W sali pana Zadrzewskiego zgromadziło się pierwsze to posiedzenie celem założenia Kółka na Czarze i okolicę. 39 gospodarzy zgłosiło się na członków.

Prezesem wybrano p. Buczkowskiego z Nowejwsi, zastępcą pana Żurawskiego, skarbnikiem p. Górnego, sekretarzem p. Lemańczyka, zast. sekr. p. Żukiewskiego. Wykład, bardzo na czasie, wygłosił pan weterynarz Kwiatkowski z Chełmna „o zarazie pyska i racic“. Posiedzenia mają się odbywać w pierwszą niedzielę każdego miesiąca.

Postanowiono posłać dwóch delegatów na sejmik do Tucholi.

Dr. W. Ślaski, wicepatron.

Sprawozdanie z posiedzenia czerwcowego.

Posiedzenie Tow. rol. na **Radzyn i okolicę** zagał zastępca prezesa p. Budnik przy udziale 19 członków. Na porządku obrad stoi odczyt p. weterynarza Maliszewskiego o schwa- czeniu, i p. Balcerewicza o uprawie roli pod pszenicę. Nad odczytami wywiązała się dłuższa dyskusja, w której zabierali głos, pp. Budnik, Paszotta, Bezdun i referenci. Przy wolnych wnioskach potwierdzono uchwały zapadłe na posiedzeniu z dnia 12. maja b. r.

Przyszłe zebranie odbędzie się dopiero 1. września. *St. Kostka, zastępca sekretarza.*

Dnia 30. Czerwca zwiedziło Kółko rolnicze **Radzyńskie**, gospodarstwo w Dembińcu p. Donimirskiego dokąd się zjechała większa część członków. Zebrani zwiedzili najpierw pola. Oziminy jarzyny i buraki stały bardzo dobrze, zaś późniejsze buraki wskutek ulewnych deszczów ucierpiały cośkolwiek.

Następnie zwiedzili uczestnicy podwórze gdzie znaleźli wszystko w jaknajlepszym porządku, najwięcej zachwycali się stodołą zbudowaną jeszcze przez p. Zygmunta Działowskiego, do której się wjeżdża pomostem do góry.

Po ogólnem zwiedzeniu przyjmowali pp. Donimirscy uczestników ze staropolską gościnnością. Rozjeżdżając się późnym wieczorem odnieśli uczestnicy z gospodarstwa Dembienieckiego jak najlepsze wrażenie.

Sekretarz Kółka Radzyńskiego.

W **Lipuszu** odbędzie się zebranie Kółka rolniczego w niedzielę, dnia 10. lipca b. r. o godz. 1 po południu w lokalu bankowym. W imieniu Zarządu *Dunajski.*

Cołdanki. Zebranie miesięczne naszego Kółka rolniczego odbędzie się dnia 17. 7. 10. o godz. 12-tej w południu u pana

Molusa w Kamieniu. — Karta upoważnia do wstępu! Z powodu interesujących i ważnych spraw uprasza o liczny udział *Zarząd.*

W wtorek d. 19-go lipca r. b. odbędzie się zebranie Kółka rolniczego w **Jablonowie** o 5¹/₂ po poł. w lokalu p. St. Schulca. Odczyt p. Hulewicza z Kościanek (W. Ks. Poznańskie) „O chowie świń“. Dla ważnych innych spraw liczny udział konieczny. Tego samego dnia o godzinie 4-tej po poł. zebranie Rady Banku lud. *Zarząd.*

Leg. Posiedzenie Kółka rolniczego odbędzie się w niedzielę dnia 17. b. m. o 1¹/₂ godz. po południu w lokalu p. Małkowskiego. O liczny udział członków i gości prosi *Zarząd.*

Zgromadzenie Kółka rolniczego na **Trzciano** i okolice odbędzie się w niedzielę 16. lipca o 4¹/₂ godzinie po południu, jako też zwiedzenie gospodarstwa u wicepatrona pana Donomirskiego w małych Ramzach, na które zaprasza członków *Zarząd.*

Posiedzenie Kółka rolniczego na parafię Lubawsko-Złotowską odbędzie się w poniedziałek dnia 18. lipca o godz. 10¹/₂ w lokalu pana Regowskiego Szwarca w **Lubawie**, wstęp dla członków. *Zarząd.*

Buchaje Holenderskie

szczepione przeciw gruźlicy wedł. Prof. Behringa, z obory zarodowej mającej 150 krów zapisanych w księdze stadowej zachodniopruskiej.

Knurki i Maciorki

z chlewni zarodowej o 120 maciorach rasy poprawnej krajowej, hodowanej pod nadzorem izby rolniczej, sprzedaje z odstawą do każdej stacyi

Jan Donimirski, Buchwałd p. Troop (Pr. Zach.)

Naszym Szanownym odbiorcom z bliższej i dalszej okolicy przypomniemy zakupno

węgli

po obecnie tanich letowych cenach.

Od września obowiązują już droższe ceny zimowe.

ROLNIK

E. G. m. b. H.

Nowemiasto (Neumark) Wpr.

Oryginalne **żyto petkuskie Lochowa** sprzedają z plombą hodowcy przy cenach:

- M. 28** przy odbiorze do 1000 kilo,
- M. 27** « « od 1000—5000 kilo,
- M. 26** « « ponad 5000 kilo

z wysyłką ze stacyi hodowcy, ekskl. worka i proszę o łask. liczne, możliwie zbiorowe zamówienia.

B. Hozakowski Toruń (Thorn).

Spółka Parcelacyjna w Lubawie

kupuje, sprzedaje i parceluje posiadłości ziemskie na własny i cudzy rachunek, pośredniczy w kupnie, sprzedaży i dzierżawie.

Jako najlepszą lokatę kapitałów poleca się

5-procentowe hipoteki pierwszorządne

pod gwarancją), od których dla wygody nabywców płacimy procenta sami.

Od depozytów płacimy 5 procent za półrocznym wypowiedzeniem.

Adres: Spółka Parcelacyjna Lubawa — Loebau Wpr.

(Biuro znajduje się w lokalu Banku ludowego.)

Kto chce znaleźć wybór w książkach polskich do nabożeństwa lub powieściowych,

kto chce kupić tanio i dobrze obraz św. Pańskich, figury lub krzyż, różaniec lub szkaplerz,

komu potrzeba papieru, atramentu lub innych przyborów do pisania, niech idzie na

mostową ulicę

do księgarni

K. Zabłockiego.

B. Bartkiewicz

Tel. 407. TORUŃ. Ulica prawa 2

Fabryka i odlewnia

wyrobów

szplżowych, armatur do par. kotłów.

Warsztat maszynowy

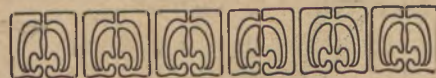
dla **pump, wodociągów, transmisyi i zakładów fabrycznych.**

SKŁAD

przyborów technicznych

t. j. pasów w różnych gatunkach, wyroby gumowe i asbestowe, węże, opatrunki do maszyn, plany.

— Oliwy wszelkich gatunków, smarowidła do maszyn i wozów i t. p.

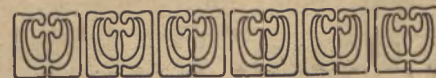

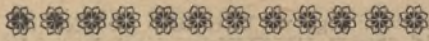
Bank Ludowy

E. G. m. u. H.

TORUŃ

przyjmuje depozyta począwszy od 1 marki płacąc od 3¹/₂—5%.

Edward Szpitter

Tuchola Pr. Zach.

fabryka maszyn i ślusarnia

poleca własnego wyrobu

maneże,

śleczkarnie,

brony,

wały trzyczęściowe i
młockarnie,

wyrobu Ventzklego:

plugi,

kultywatory,

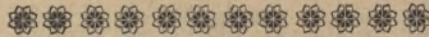
radła.

rzędowniki i

centryfugi.

Wszelkie narzędzia i maszyny
rolnicze są zawsze na składzie.

Członkom Kółek rolniczych udzielam
5 do 10 procent rabatu.

Codziennie świeżo upalone

kawy z własnej palarni.

Skład kolonialny

win i cygar.

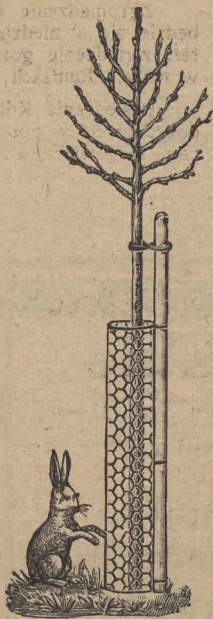
Fabryka najdelikatniejszych

likworów stołowych.

Carl Matthes,

TORUŃ, Seglerstr. 26.

TELEFON No. 8.

Drzewka OWOCOWE

w najlepszych
gatunkach,
silne szczepy,
w pierwszorzę-
dnym towarze,
po bardzo nls-
kich cenach

poleca

M. TEMPLIN

Lissomitz p. Lulkau.

Telefon Lu!kau No. 5

Kółka roln. dostają
odpowiedni rabat.

CENNIK

na żądanie franko.

„Rólnik“

Łasin (Lessen Wpr.)

donosi Panom gospodarzom, iż z
dniem 1-go lipca r. b.

**rozpoczyna swoją
działalność**

w skupywaniu wszelkich gatunków
zboża i nasion po możliwie naj-
wyższych cenach.

Zarazem zwraca uwagę, iż do-
starzać będzie **wszelkie gatun-
ki paszy, nawozów sztucz-
nych, nasion, wapna, węgla
i narzędzi rolniczych.**

Pankalla & Krenz

Przedsiębiorstwo melioracyjne i miernicze

Telefon 511. — **Toruń** — ul. Fryderyka 14.

(Żyrokonto w Banku Związku Spółek Zarobkowych.)

wykonuje pod nadzorem bezpłatnym mierników rządowych i in-
żynierów kultury a dozorem statym sumiennych i doświadczony-
nych szachtmistrzów przy długoletniej gwarancji:

1. **roboty drenarskie** na probostwach, na mniejszych i większych majątkach, dla spółek wodnych (drenarskich) i zawiązywanie takowych, kanały otwarte i kryte;
2. **meljoracje łąk** przez nawodnianie i osuszanie (kultury murszowe), zawiązywanie spółek wodnych (łąkowych), regulowanie kanałów i urządzenie stawów rybnych;
3. **pomiary katastrowe**, landszaftowe, gospodarcze, regulowanie granic, parcelacye i t. d.

Najspieszniejsze wykonanie i najtańsze ceny dla obszernej organizacyi. Do-
jazdy informacyjne bezpłatne i bez zobowiązania interesentów.

H. CEGIELSKI Tow. akc. Filja w GRUDZIĄDZU

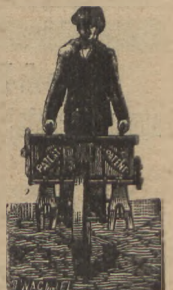
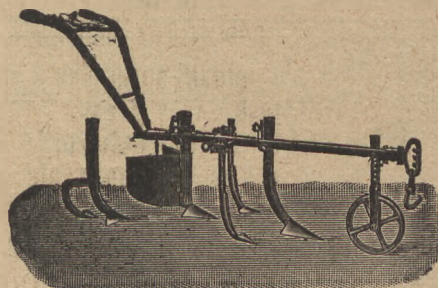
TELEFON 211.

(Graudenz, Pohlmannstr. 19) obok poczty.

Najstarsza jedyna największa fabryka polska

poleca

najnowsze i najlepsze kartoflarki „Alexandra“, naj-
nowszy oryginalny „Hellera“ plug z pogłębiaczem,
plugi „Rekord“ dwuskibowe i w giętych słupicach,
plugi „Sep“ do głębokiej órki jednoskibowe, brony o-
ryginalne „Laaka“, spulchniacze i walce wszelkich sy-
stemów, pierwszorzędne parowe garnitury angielskiej
firmy „Davey Paxmann & Co., Ltd. Colches-
ter“, prasy do słomy „Welgiera“, wialnie „Roe-
bera“, parowniki i t. d. — słowem wszelkie w zakres
rolnictwa wchodzące **narzędzia i maszyny** po ce-
nach umiarkowanych.

Stała wystawa machin i narzędzi rolniczych w podwórzu filji w Grudziądzu.

Franc. Całbecki, generalny zastępca na Prusy Zachodnie i Wschod-
nie, Kralnę i Pomorze.